

Auli Juntumaa

LT, Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri, Tampere SELYn hallituksen jäsen

”Tämä ei ole elinaikamme viimeinen kriisi. Niitä tulee lisää, ja monet niistä ovat arvaamattomia” (Yuval Noah Harari).

Kevät on mennyt aivan toisin kuin osattiin aavistaa. Koronavirus on hallinnut ajatuksia, työtä ja vapaa-aikaa. Pandemian kulkua maailmalla on seurattu ja ennakoitu epidemiologisilla mallinuksilla. Tietoa on päivitetty ja jaettu. On pystytetty korona-vastaanottoja ja -osastoja, koulutettu henkilöstöä uusiin tehtäviin ja kasvatettu tehohoidon kapasiteettia kautta maan.

Kaiken tämän seurauksena työt ja rasitus ovat jakautuneet varsin epätasaisesti. Kiireettömän toiminnan alasajo, mutta myös vastaanottojen ja päivystysten hiljeneminen ovat keventäneet tilannetta. Toisaalta tekijöistä on paikoin ollut vajetta ja toisilla päivystykset ovat lisääntyneet. Terveystieteiden sopeutumiskyky on ollut puntarissa ja lääkäreiden asiantuntijuus tulikokeessa.

Myös yksityissektorilla tilanne on ollut ennen kokematon. Potilasmäärien raju pudotus on näkynyt suoraan ammattiharjoittajien tuloissa. Tulevaisuuteen on tullut epävarmuutta. Huolestuneena on myös pohdittu mahdollisen työvelvoitteen vaatimaa osaamista.

Valmiuslaki asetukseineen antoi työntekijöille mahdollisuuden poiketa, pe-

Erikoislääkärin koronakevät

rustelluista syistä, säädetyistä työajoista, lepoajoista ja vapaista. Vaikka työhön on oltu valmiita, myös poikkeustilanteissa palvelussuhteiden ehtoja on valvottava. On varmistettava, että tehtävät vastaavat taitoja ja kokemusta, koulutus on riittävää eivätkä poikkeukset muodostu käytännöiksi.

Koronavirusta ei ole vielä voitettu ja kertyneen hoitovelan purkaminen vienee pitkään. Paluu tavalliseen arkeen tulee kuitenkin aikanaan. Emme vielä tiedä, mitkä muutokset työtavoissa ovat tulleet jäädäkseen. On voinut syntyä toimivampia tapoja hoitaa asioita ja tarpeetonta on voinut karsiutua. Moni vastahakoinenkin kollega on joutunut tutustumaan etätöihin ja ottamaan digiloikan - ja ehkä huomannut sen edut, jos rajoituksetkin. Millaiset työtavat voidaan vakiinnuttaa madaltamatta diagnostiikan ja hoidon tasoa?

Kuntatalous on vilkuttanut punaista pitkään jo ennen koronakriisiä. Kevään työehtosopimusneuvotteluista ei ollut odotettavissa helppoja ratkaisuja. Pöydällä on ollut päivänpolttavia kysymyksiä päivystyksestä, työajan levytyksestä ja työhyvinvoinnista. Kulissien takana SELY ei ole ollut toimeton, vaan on aktiivisesti hakenut erikoislääkärille mahdollisimman toimivia yhteisiä linjoja. Lääkäreiden kantoja päivystysjärjestelyihin selvitettiin kyselyllä.

Tätä kirjoittaessa Lääkäriliiton valtuus-

kunta on hyväksynyt Lääkärisopimuksen, mutta kuntasopimuksen kaaduttua neuvottelut jatkuvat. Myös SELYn on esittänyt vetoamisen kunta-alan neuvottelijoille niiden jouduttamisesta. Syntyvä lopputulos on aina monien kantojen yhteensovittamista ja odottaa käytännön testaamista. Tavalliset arjen kysymykset palaavat. Miten säännökset toimivat työolojen ja työnkuviin muuttuessa?

Edunvalvonta on aina ajankohtaista. Työ- ja päivystysratkaisuihin tarvitaan joustoa eri elämäntilanteissa. Palkkatason tulee vastata tehtävien vaativuutta. Erikoislääkärin koulutuksen taso ja resurssit on pitkäjänteisesti turvattava. Täydennyskoulutuksesta ei ole varaa tinkiä. Työhyvinvointi on pidettävä fokuksessa. Yksityissektorin murroksessa ammattiharjoittajien asema ja virkalääkäreiden oikeus sivutyöhön on turvattava.

Pitkään kouluttautunut ja tehtävänsä sitoutunut erikoislääkäri on alansa huipposaaaja. Perusteita koettelevissa kriiseissä hän on terveydenhuollon viimeinen perälauta, jonka jälkeen ei ole muita. Tai ehkä sittenkin on, toinen erikoislääkäri ja ammattikunnan yhteinen tietämys ja kokemus.

Korkea osaamistaso, yhtenäisyys ja kollegatuki ovat tärkeämpiä kuin koskaan. SELY on erikoislääkäreiden edunvalvoja ja se on sitoutunut puolustamaan näitä arvoja.